

Konspekt lekcji j. polskiego w klasie IV

Temat: *Mazurek Dąbrowskiego* – pieśń wszystkich Polaków

Cele ogólne lekcji:

- rozwijanie umiejętności odbioru różnych tekstów kultury,
- kształcenie umiejętności nazywania uczuć i przeżyć związanych z ich odbiorem,
- kształcenie umiejętności i niezależności w poznawaniu, przeżywaniu, rozumieniu i komentowaniu poezji,
- praca ze słownikami, tablicą multimedialną - wzbogacanie słownictwa uczniów,
- doskonalenie umiejętności poprawnego wypowiedzania się,
- uwrażliwianie na bohaterów narodowych i dziejowe wydarzenia w historii ojczyzny,
- rozbudzanie szacunku do ojczyzny i symboli narodowych.

Cele operacyjne:

Uczeń potrafi:

- analizować tekst literacki (hymn), nazwać cechy gatunkowe utworu,
- wskazać podmiot liryczny wiersza, określić jego uczucia,
- opowiedzieć sytuację, która jest przyczyną wyznania lirycznego,
- nazwać swoje uczucia związane z odbiorem utworu,
- określić narodową rolę hymnu w kontekście historycznym,
- wskazać przesłanie utworu i interpretować je,
- pracować z tekstem poetyckim i słownikiem polonistycznym,
- wypowiadać się rzeczowo i zwięźle na tematy literackie,
- sporządzać notatkę na podstawie wiersza,
- korzystać z materiałów multimedialnych, pracować z wykorzystaniem tablicy multimedialnej,
- okazywać szacunek ojczyźnie, patriotyzm.

Metody pracy: podająca, poszukująca, oglądowa, praktyczna, z wykorzystaniem tablicy multimedialnej

Formy pracy: praca zbiorowa i indywidualna

Pomoce dydaktyczne

- tekst hymnu „Mazurek Dąbrowskiego” – podręcznik „Między nami” dla klasy IV szkoły podstawowej, prezentacja multimedialna,
- rysunki symboli narodowych – podręcznik s. 259, tablica multimedialna,
- nota biograficzna o autorze wiersza,
- okoliczności powstania utworu,
- informacje o bohaterach utworu,
- „Słownik języka polskiego”,
- „Słownik terminów literackich”,

- prezentacja multimedialna,
- tablica interaktywna,
- nagranie hymnu,
- złote myśli o ojczyźnie.

Przebieg lekcji

Faza przygotowawcza

1. Rozmowa na temat ojczyzny i patriotyzmu (miejsca urodzenia, z którym czujemy emocjonalny związek, wyrażamy chęć jego obrony w czasie zagrożenia)
2. Odpowiedzi uczniów na pytania:

Jakie znacie symbole narodowe? (flaga, godło, hymn – prezentacja w podręczniku)
 Kiedy, z jakiej okazji gramy/śpiewamy hymn narodowy? (ważne uroczystości, zwycięstwo w znaczących zawodach) Jak należy zachować się podczas słuchania/śpiewania hymnu?

3. Odczytanie fragmentu hymnu i określenie adresata słów refrenu:

Marsz, marsz Dąbrowski,
 Z ziemi włoskiej do Polski,
 Za Twoim przewodem
 złączym się z narodem.

Uczniowie bez trudu uznają, że adresatem słów jest generał Henryk Dąbrowski i polski naród .

4. Zapisanie tematu lekcji (na tablicy multimedialnej) i podanie jej głównych celów (nacobezu).

Faza realizacyjna

1. Wysłuchanie wersji muzycznej hymnu - z użyciem tablicy multimedialnej (powstanie).
2. Podanie kilku informacji o autorze słów do hymnu – prezentacja na tablicy multimedialnej.

Hymn Polski, pierwotnie jako Pieśń Legionów Polskich we Włoszech, został napisany przez Józefa Wybickiego herbu Rogala, polskiego pisarza i polityka, szambelana Stanisława Augusta Poniatowskiego. Autor melodii opartej na motywach ludowego mazurka podlaskiego (właściwie mazura) jest nieznany. Pieśń powstała w dniach 16-19 lipca 1797 we włoskim miasteczku Reggio. Pierwszy raz została wykonana publicznie 20 lipca 1797 roku. Od 26 lutego 1927 jest to oficjalny hymn państwowy Rzeczypospolitej Polskiej

3. Prezentacja przez nauczyciela okoliczności powstania hymnu.

Tekst *Mazurka Dąbrowskiego* został napisany w 1797 roku we Włoszech, gdzie generał Henryk Dąbrowski z rozkazu Napoleona tworzył Legiony Polskie. Twórca pieśni, Józef Wybicki, uczestniczył w walce o niepodległość Polski i tak jak wielu innych żołnierzy legionów miał nadzieję na powrót do ojczyzny i wyzwolenie jej z rąk wrogów. *Pieśń Legionów Polskich we Włoszech*, zwana też *Mazurkiem Dąbrowskiego* towarzyszyła Polakom w walkach i dodawała wiary w nadejście wolności ojczyzny, co spełniło się w 1918 roku. W 1927 roku *Mazurek Dąbrowskiego* został ogłoszony hymnem Polski.

4. Odczytanie hymnu przez wybranych uczniów – wersja multimedialna.
5. Wymienienie postaci historycznych utworu:
  - Jana Henryka Dąbrowskiego
  - Napoleona Bonapartego
  - Stefana Czarnieckiego – krótka prezentacja multimedialna bohaterów
6. Nauczyciel zadaje pytania dotyczące treści utworu:
  - Kto jest podmiotem lirycznym w wierszu? (Polacy, rodacy)
  - Co o tym świadczy? (formy czasowników, np. *żyjemy, przejdziem* i zaimków, np., *my, nam*)
  - Jak nazywamy taki podmiot liryczny? (podmiot liryczny zbiorowy)
7. Zapoznanie z terminem „hymn” – „Słownik terminów literackich”.
  - Hymn – uroczysta, podniosła pieśń pochwalna utrzymana w patetycznym nastroju o treści patriotycznej, w której wypowiada się podmiot liryczny zbiorowy.
8. Uwypuklenie wydarzeń historycznych zawartych w pieśni:
  - Potop szwedzki w XVII wieku – 3. strofa
  - Zabór szwedzki – w XVII wieku – 3. strofa
  - Kampania Napoleona i związane z nią nadzieje Polaków –w XVIII/XIX wieku – 2. strofa
  - Utworzenie Legionów Polskich we Włoszech – XVIII wiek – refren
  - Nadzieja na uzyskanie utraconej wolności ojczyzny i walka o nią – 3. strofa, refren
9. Wy tłumaczenie znaczenia zwrotów 1 strofy:
  - Jeszcze Polska nie zginęła,
  - Kiedy my żyjemy,
  - Co nam obca przemoc wzięła,
  - Szablą odbierzemy.

Deklaracja Polaków – patriotów którym drogie są losy ojczyzny, zapowiedź skutecznej walki o jej wolność.

10. Określenie, do czego wzywa podmiot liryczny?

Do walki narodowowyzwoleńczej. Jednocześnie budzi uczucia patriotyzmu, dumę narodową, podtrzymuje rodaków na duchu, dodaje otuchy i daje wiarę w zwycięstwo w latach niewoli.

11. Określenie podstawowych informacji zawartych w utworze i we wcześniejszych wypowiedziach w formie zapisu na tablicy multimedialnej i w zeszytach:

Oryginalny tytuł .....

Twórca pieśni .....

Rok i miejsce powstania .....

Geneza hymnu .....

12. Odszukanie hasła „patriotyzm” w „Słowniku języka polskiego” - odczytanie, wyjaśnienie i zapisanie na tablicy i do zeszytu (patriotyzm - (łac. patria = ojczyzna) – postawa szacunku, umiłowania i oddania własnej ojczyźnie oraz chęć ponoszenia za nią ofiar i pełną gotowość do jej obrony, w każdej chwili).

13. Refleksje zainspirowane wierszem.

Ojczyzna jest wartością istotną w życiu każdego Polaka. Szczególnie ważna staje się w czasie zawirowań dziejowych. Wówczas każdy patriota jest gotowy na walkę o jej tożsamość i niezależność.

14. Uczniowie określają, jakie oczekiwania oraz uczucia wyraża *Mazurek Dąbrowskiego*?

Walka za wolność kraju

Trud poniesiony za niepodległość

Branie przykładu z patriotów

Pielęgnowanie ich starań i poświęcenia

Nadzieja i wiara pokładane w rodakach

Duma, miłość, nadzieja, wola walki w słusznej, szlachetnej sprawie.

15. Określenie cech języka wiersza i omówienie budowy utworu

(zwrotki, wersy, refren, rymy, rytm),

(język prosty, zrozumiały, regularna budowa, śpiewność, melodyjność).

16. Zredagowanie notatki z lekcji. Wpisz w wolne miejsca wyrazy: pieśń, hymn, niepodległość, podmiot liryczny, dumę narodową – prezentacja z zastosowaniem tablicy multimedialnej.

Mazurek Dąbrowskiego jest to ..... patriotyczna, obecnie ..... państwowy. Towarzyszył on polskim żołnierzom w walce o ..... ojczyzny w czasie zaborów. Wypowiada się w nim

..... zbiorowy. Budzi w nas poczucie jedności
i .....

17. Odczytanie powstałych notatek.

18. Złote myśli znanych na temat ojczyzny – odczytanie z prezentacji:

Żadne miejsce nie powinno być dla Ciebie miłsze od ojczyzny (Cyceron)

Ojczyzna to wielki zbiorowy obowiązek (Cyprian Kamil Norwid)

Ojczyznę kocha się nie dlatego, że wielka, ale dlatego, że własna (Seneka Młodszy)

Słodko i zaszczytnie jest umrzeć za ojczyznę (Horacy)

Sztuką jest umierać dla ojczyzny, ale największą sztuką jest dobrze żyć dla niej (Stefan Wyszyński).

19. Odpowiedź na pytanie, w jakich okolicznościach jest obecnie śpiewany *Mazurek Dąbrowskiego*? (podczas uroczystości państwowych, uroczystego wręczania medali laureatom konkursów sportowych, itp.) – zwrócenie uwagi na odpowiednią postawę i zachowanie podczas śpiewania/słuchania hymnu.

Faza podsumowująca

1. Sprawdzenie stopnia zrozumienia utworu - podsumowanie poprzez odpowiedzi uczniów na pytania:

Jaki jest podmiot liryczny w naszym hymnie?

Jakie ważne wydarzenia są w nim wymienione?

Kim są postaci historyczne wspomniane w pieśni?

O jakich wartościach nam przypomina?

2. Ewaluacja – uczniowie w jednym zdaniu określają, co zapamiętali z lekcji i co ich w niej zainteresowało.

3. Podziękowanie uczniom za pracę na lekcji – nagrodzenie „+” najbardziej aktywnych i ich ocena lekcji z zastosowaniem TM.

4. Zadanie pracy domowej – prezentacja polecenia na tablicy multimedialnej:

- Napisz w 4 – 5 zdaniach, w jaki sposób dzisiaj można okazywać ojczyźnie swój patriotyzm?
- Dla chętnych – ułóż krzyżówkę związaną z naszym hymnem, której hasło będzie brzmiało HYMN NARODOWY.